

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 21 juni – 12:00 uur d.d. 22 juni

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Patiënten en nabestaanden die te maken kregen met uitgestelde zorg 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden van getroffen Kinderarts Károly Illy 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Naar aanleiding van publiciteit over het eerste grootschalige onderzoek naar de kwaliteit van zorg in 2020 (door SKR), maken media portretten van Nederlanders die te maken kregen met uitgestelde zorg (patiënten en nabestaanden). Gisteren staat onderzoeksleider Michel Wouters (SKR) verschillende media te woord om de uitkomsten toe te lichten. Tegenover BNR zegt Wouters dat het zorgstuwmeer niet op korte termijn verdwijnt: "Dat inhalen van dat stuwmeer gaat een jaar tot anderhalf jaar duren. Veel mensen op de wachtlijst zullen daar problemen door ondervinden."
- Tegenover EenVandaag zegt kinderarts en OMT-lid Károly Illy dat hij 'er vraagtekens bij heeft' of het vaccineren van gezonde kinderen vanaf 12 jaar 'echt nodig' is. Illy vindt het te vroeg om een eenduidig advies te geven over het wel/niet-vaccineren van gezonde tieners. Voor hun gezondheid hoeven de meeste tieners geen vaccin te nemen, zegt Illy. "Als je een coronavaccin geeft aan gezonde kinderen vanaf 12 jaar doe je dat om de samenleving te beschermen." Hij trekt een vergelijking met het sluiten van scholen: "...Dat hebben we ook niet gedaan omdat het zo goed was voor de kinderen. Heel veel kinderen hebben daar last van gehad, maar we deden het ter bescherming van de samenleving." Zo'n afweging tussen individu en samenleving moet ook in dit geval gemaakt worden. Misschien wordt dan besloten dat ook gezonde kinderen zich kunnen laten vaccineren, zegt Illy. "Maar daar moet je wel zorgvuldig mee omgaan." Hij benadrukt dat een vaccinatie ook in het belang van tieners zelf kan zijn, als het hen anders straks belemmering geeft.
- Uit onderzoek van EenVandaag onder ouders met een kind van 12 t/m 17 jaar, blijkt dat 53% hun kind wil laten vaccineren wanneer de Gezondheidsraad het adviseert. 34% ziet zo'n vaccinatie niet zitten. Ouders van 16- en 17-jarigen lijken het meest positief tegenover vaccinatie te staan. Hoewel ze zelf voorstander zijn, zeggen ze er wel vaak nadrukkelijk bij dat hun kind daar uiteindelijk zelf over mag beslissen. Volgens ouders die hun tiener(s) geen vaccin willen geven, is het helemaal niet nodig, omdat kinderen niet zo ziek worden van het virus. Waarom zou je ze dan blootstellen aan de risico's van het vaccin, vragen veel van deze ouders zich af. Bij hen leven veel zorgen over de bijwerkingen op lange termijn. Ouders die er nog niet uit zijn twifelen tussen de voordelen van vaccinatie en de risico's op bijwerkingen.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- Reizigersorganisatie Rover ziet dat steeds minder mensen een mondkapje dragen in het ov. Bij Rover zijn nog niet enorm veel klachten binnengekomen over medereizigers zonder mondkapje, maar een woordvoerder sluit niet dat dat er nog meer klachten binnenkomen.
- Uit navraag van NRC bij de twee landelijke expertise- en behandelcentra Fier en Sterk Huis blijkt dat door de heropening van de samenleving er meer meldingen zijn van eengerelateerd geweld. De twee centra zitten 'overvol'. Vooral jonge slachtoffers zouden uit beeld zijn geraakt en komen nu alsnog bij de hulpverlening terecht.
- Uit onderzoek door gedragswetenschappers van de Radboud Universiteit, het Erasmus MC en de VU Amsterdam onder een groep van 200 ouders van 3-jarige kinderen, blijkt dat ouders hun kind tijdens de eerste lockdown vaker hardhandig bejegend hebben dan anders. Vooral hardhandige fysieke terechtwijzing (bijvoorbeeld door elkaar schudden) en verbale agressie (bijvoorbeeld uitschelden) kwamen vaker voor. De onderzoekers zeggen dat bevindingen als deze moeten worden meegenomen in besluiten over bijvoorbeeld het sluiten van scholen en over ondersteuning van kwetsbare gezinnen in een dergelijke situatie.
- Via de social mediakanalen van VWS komen er vragen binnen over het gebruik van de CoronaCheckapp waarbij een veelgestelde vraag is hoe mensen zonder smartphone kunnen laten zien dat ze gevaccineerd zijn? Ook vragen mensen zich af wat het verschil is tussen een papieren bewijs en de app. Daarnaast veel vragen of de app ook internationaal geldig is en welke regels er gelden voor het reizen tussen landen.

Vaccineren

- Volgens internist Robin Peeters (Erasmus MC) en huisarts Shakib Sana – die sinds een aantal weken de achterstandswijken van Rotterdam intrekken om voorlichting te geven over coronavaccins en indien gewenst ter plekke te vaccineren – werpt dit zijn vruchten af. Volgens Eva Reekers van GGD Rijnmond verkoopt het concept zichzelf doordat het initiatief binnen de doelgroep enorm snel wordt verspreid.
- Bijwerkingencentrum Lareb heeft tot nu toe één melding ontvangen van een bloedstolsel in combinatie met een verlaagd aantal bloedplaatjes na een vaccinatie met het Janssen-vaccin.

- Volgens de WHO kan meer dan de helft van de landen die nu via het covax-programma vaccinaties geleverd krijgen, het prikken in het huidige tempo niet volhouden. De landen beschikken over te weinig vaccins.
- Het Cubaanse coronavaccin Abdala is voor 92,28% effectief tegen het virus. Wel zijn er drie doses nodig om die effectiviteit te bereiken.
- Het Erasmus MC, Amsterdam UMC, het LUMC en UMC Groningen gaan onderzoeken of het nuttig is om mensen die zijn gevaccineerd met het coronavaccin van Janssen toch een 2e prik te geven.
- Via de social mediakanalen van VWS vragen jongeren zich af wanneer zij gevaccineerd worden? Specifiek ook de jongeren met een medische indicatie geven aan nog te wachten op een uitnodiging? Daarnaast stellen mensen vragen over hoe heftig de bijwerkingen zijn? En willen mensen weten of zij zich een tweede keer moeten laten vaccineren als je al corona hebt gehad. Via de social mediakanalen van minister De Jonge willen mensen meer informatie hoe zij hun vaccinatieafspraak kunnen inplannen voor het Janssen-vaccin.

Uitgestelde zorg

- Naar aanleiding van het eerste grootschalige onderzoek naar de kwaliteit van zorg in 2020 -uitgevoerd door Samenwerkende Kwaliteitsregistraties (SKR)- dat gisteren werd gepubliceerd, maken media portretten van Nederlanders die te maken kregen met uitgestelde zorg. Radioprogramma [Nieuws en Co](#) (NPO Radio 1) spreekt met een nierpatiënt. [De Telegraaf](#) spreekt met een patiënt en een nabestaande. De nabestaande legt uit hoe haar vader tijdens de crisis wachtte op een hartklepoperatie, die op zich laat wachten vanwege capaciteitsproblemen op de ic. In de tussentijd wordt hij drie keer opgenomen vanwege benauwdheid. In juni belandt hij opnieuw in het ziekenhuis vanwege ademnood en overlijdt uiteindelijk. De nabestaande: "Ik ervaar nog steeds veel machteloosheid en boosheid. Aan de ene kant over keuzes die er in deze crisis zijn gemaakt. Maar ook vanwege mensen die zich niet aan de maatregelen hebben gehouden. Waardoor het misschien wel onnodig druk is geweest op de intensive care." Uit de verhalen blijkt vooral dat zij periode vol angst en onzekerheid achter de rug hebben.
- In de ochtendkrant van [Trouw](#) licht onderzoeksleider Michel Wouters (SKR) de uitkomsten toe. Volgens Wouters ligt het voor de hand dat mensen met mild tot ernstig hersenletsel minder vaak dan andere jaren op de ic belanden door ruimtegebrek op de ic. Over het sterk gedaalde aantal behandelingen van hart- en herseninfarcten (15%) reageert Wouters: "Bij hartinfarcten kan ik me dat voorstellen [...] Maar bij herseninfarcten ligt het anders. Neurologen en cardiologen zeggen dat veel patiënten pas laat aankloppen..." Ook opvallend: nadat het aantal infarcten sterk daalde, trokken artsen in april vorig jaar aan de bel in de media, waarna het aantal behandelingen direct toenam, vertelt Wouters. Tijd is essentieel als het om een herseninfarct gaat. Door de situatie in de overbelaste ziekenhuizen duurde het tijdens de eerste golf ook langer voordat iemand behandeld werd als die met een herseninfarct binnenkwam in het ziekenhuis. Wat mooi is, zegt Wouters, is dat toen ziekenhuizen dit doorkregen na de eerste golf, ze direct hebben ingegrepen. Tijdens de tweede golf werd die wachttijd teruggedrongen tot het normale gemiddelde. Als het gaat om de kankerzorg, is het beeld van de aangerichte schade nog lang niet compleet, zegt Wouters. Het moet volgens hem de komende tijd duidelijk worden of er meer 'hogere stadia' van verschillende kankersoorten ontdekt worden bij patiënten. Als het gaat om huidkanker lijkt dat wel het geval. Tijdens de tweede golf was er een opvallende stijging in het aantal patiënten met stadium 4 melanoomkanker dat is uitgezaaid in de hersenen, van 27 naar 40 procent. De overlevingskansen voor deze mensen waren al niet groot en krompen hierdoor aanzienlijk. Ook legt Wouters uit dat het langer wachten op een nieuwe heup of knie geen klein leed is. Mensen hebben pijn waarmee ze langer moeten leven, waardoor hun kwaliteit van leven verslechtert. Ook hun perspectief op herstel verandert door uitstel van zo'n operatie. Door het lange wachten verslappen de spieren, of worden ze langer verkeerd gebruikt, waardoor het herstel na zo'n operatie minder goed is. Verder stelt Wouters dat het geholpen heeft dat men in Nederland iedereen is gaan testen voor operaties. In andere landen overleden veel mensen die een coronabesmetting opliepen na een operatie in het ziekenhuis, in Nederland is dit niet het geval. Daarnaast, zegt Wouters, is het ondanks zo'n ongekende crisis, gelukt om de zorg veilig en kwalitatief goed te houden, wat heel bijzonder is, vindt hij. Tegenover [BNR](#) zegt Wouters gisteren dat het zorgstuwmeer niet op korte termijn verdwijnt: "Onze zorg is gebudgetteerd, de overcapaciteit is niet groot. Zorgpersoneel heeft onder zware druk gestaan, er was veel verzuim, mensen willen ook op vakantie. Dat inhalen van dat stuwmeer gaat een jaar tot anderhalf jaar duren. Veel mensen op de wachtlijst zullen daar problemen door ondervinden."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

- **Reizigersorganisatie Rover** roept reizigers in het ov op om zolang dat verplicht is een mondkapje te blijven dragen. De organisatie ziet dat steeds minder mensen dit doen.
- **Fier-bestuurder Anke van Dijke** wijt de stijging van het aantal meldingen van eerge relateerd geweld aan de heropening van de samenleving, omdat je de mensen om de slachtoffers heen nodig hebt om signalen op te vangen en melding te maken. Door de sluiting van scholen en sportclubs droogde dat enorm op. **Hoofdbehandelaar van Sterk Huis, Ilona Brekelmans** verklaart de stijging door politie die weer bij mensen thuiskomt en scholen die weer open zijn.
- FD stelt dat de nieuwe aanbesteding voor Testen voor vertrek leidt tot de nodige 'verwondering' omdat het ondertussen rustig is bij de GGD-teststraten en de piek bij de commerciële testbedrijven voor testen voor toegang nog moet komen (veel grote evenementen zijn pas eind van de zomer). AD schreef afgelopen weekend iets soortgelijks.

Discussie vaccineren gezonde kinderen

- Uit onderzoek van [EenVandaag](#) onder 1500 ouders met een kind van 12 tot en met 17 jaar, blijkt dat 53% hun kind wil laten vaccineren wanneer de Gezondheidsraad het adviseert. 34% ziet zo'n vaccinatie niet zitten. 33% zegt hun kind zeker te laten vaccineren en 19% waarschijnlijk. Nog eens 1% heeft zijn kind al laten inenten tegen corona omdat het in een risicogroep valt. Opgeteld staat 53% van de ouders dus positief tegenover vaccinatie van hun pubers. Deze ouders vinden het besmettingsrisico hoog, omdat de tieners onderling veel sociale contacten hebben, op school en ook daarbuiten. Ouders van wat oudere pubers, 16 en 17-jarigen lijken het meest positief tegenover vaccinatie te staan. En hoewel ze zelf voorstander zijn, zeggen ze er wel vaak nadrukkelijk bij dat hun kind daar uiteindelijk zelf over mag beslissen. 27% van de ouders wil hun kind zeker geen vaccin geven, 7% waarschijnlijk niet. Volgens hen is dit helemaal niet nodig, omdat kinderen niet zo ziek worden van het coronavirus. Waarom zou je ze dan blootstellen aan de risico's van het vaccin, vragen veel van deze ouders zich af. Bij hen leven veel zorgen over de bijwerkingen op lange termijn. 12% van de ouders is er nog niet uit of ze hun tieners willen laten prikken. Zij twijfelen tussen de voordelen van vaccinatie en de risico's op bijwerkingen. In het onderzoek werden ook ruim 1000 ouders met kinderen onder de 12 jaar ondervraagd. Onder hen is weinig bereidheid om hun zoon of dochter een coronavaccin te geven. 21% van de ouders met kind op de basisschool (4-11 jaar) zou dit (waarschijnlijk) wel willen. 39% ziet dat niet zitten en een even grote groep (40%) weet het nog niet. Ouders van baby's en kleuters (0-3 jaar) lopen ook nog niet warm voor een vaccinatie. 18% staat hier positief tegenover, de rest wil dat niet (59%) of weet het nog niet (23%). Juist bij deze jongere kinderen vinden veel ouders het onnodig om hun kind een vaccin te geven voor een milde ziekte en zijn ze bang voor bijwerkingen op lange termijn. Terwijl veel ouders twijfels hebben over het vaccineren van hun kinderen, staat de vaccinatiebereidheid onder 18-plussers op recordhoogte: 83% van alle 25.000 deelnemers aan het onderzoek heeft al een coronavaccinatie gehad of wil die zeker of waarschijnlijk nog nemen. Dit is het hoogste cijfer dat EenVandaag het afgelopen jaar meette.
- Tegenover [EenVandaag](#) zegt kinderarts en OMT-lid **Károly Illy** dat hij 'er vraagtekens bij heeft' of het vaccineren van gezonde kinderen vanaf 12 jaar 'echt nodig' is. Illy vindt het te vroeg om een eenduidig advies te geven over het wel/niet-vaccineren van gezonde tieners. Voor Illy hangt dat ervan af of het voor belemmeringen zorgt voor tieners. "Het kan zijn dat het nodig is om de vaccinatiegraad hoog genoeg te krijgen, om bijvoorbeeld scholen open te kunnen houden of zodat tieners weer leuke dingen kunnen gaan doen." Voor hun gezondheid hoeven de meeste tieners geen vaccin te nemen, zegt Illy. "Zo'n vaccinatie doe je niet zozeer voor die kinderen zelf, want ze worden nauwelijks ziek van het virus." "Als je een coronavaccin geeft aan gezonde kinderen vanaf 12 jaar doe je dat om de samenleving te beschermen", vertelt Illy. Illy trekt een vergelijking met het schuilen van scholen: "...Dat hebben we ook niet gedaan omdat het zo goed was voor de kinderen. Heel veel kinderen hebben daar last van gehad, maar we deden het ter bescherming van de samenleving." Zo'n afweging tussen individu en samenleving moet ook in dit geval gemaakt worden. Misschien wordt dan besloten dat ook gezonde kinderen zich kunnen laten vaccineren, zegt Illy. "Maar daar moet je wel zorgvuldig mee omgaan." Maar een vaccinatie kan ook in het belang van de kinderen zelf zijn, als het hen anders straks belemmering geeft: "Het kan toch niet zo zijn een volledig-gevaccineerde 20-jarige straks overal naartoe kan en dat een 17-jarige alleen naar een festival kan nadat hij eerst een negatief testresultaat heeft overhandigd. Dat lijkt me niet goed." "Als tieners straks alleen met een negatief testresultaat naar een festival, theatervoorstelling of naar school kunnen dan hebben we wel een probleem te pakken", zegt Illy. "Daar moeten we heel serieus mee omgaan."
- Internist infectioloog Hannah Visser, vaccinoloog en immunoloog Theo Schetters, arts Maatschappij en Gezondheid Jan Vosters en huisartsen André Steketee en Huib Pieter Rutten -aangesloten bij het **Artsen Covid Collectief**- zijn zeer bezorgd over het mogelijke advies van de Gezondheidsraad om kinderen zonder medische indicatie te gaan vaccineren. De artsen zien voor 'gezonde' kinderen geen enkele noodzaak. Nog nooit is in Nederland grootschalig een vaccin aan kinderen gegeven waarbij zij zelf niet direct baat hadden. Als kinderen voor het eerst in de historie worden gevaccineerd 'voor een ander', dient de veiligheid onomstotelijk vast te staan. Maar de veiligheidsdata, en daarmee die zekerheid, zijn er nog niet, aldus de artsen. De artsen noemen Duitsland 'verstandig'. Daar heeft het wetenschappelijk adviesorgaan STIKO afgeraden om gezonde kinderen vanaf 12 jaar te vaccineren. Onze Gezondheidsraad zou er verstandig aan doen om die lijn te volgen, aldus de artsen.

Zorgen over snelheid versoepelingen

- In gesprek met radio Rijnmond noemt viroloog **Marion Koopmans** de nieuwe versoepelingen 'spannend'. "Het gaat goed en dat zien we, maar dat komt vooral doordat veel mensen zich laten vaccineren. We zien op alle fronten de cijfers dalen en daarmee komt ruimte. Maar die ruimte kan ook verspeeld worden. Dat zullen we niet in de zomer al merken, maar wel in de aanloop daarna. Het is belangrijk dat we ons dat blijven realiseren." Volgens de viroloog gaat het in Nederland bij zo'n drie% van de gevallen om de deltavariant. "Je ziet dat dat toeneemt. In sommige steekproeven in verschillende regio's zie je al dat het meer is, zo ook in de regio Rotterdam. We verwachten dat dat doorzet en moeten dat goed in de gaten houden."
- In een analyse beschrijft [de Volkskrant](#) welke 5 valkuilen mogelijk er zijn bij het 'versneld' versoepelen: 1) Het effect van mogelijke virusvarianten, 2) Effect van reizen, 3) De verspreiding in de horeca, 4) De Luchtverspreiding/ventilatie en 5) De 'mild' ziekten (mensen met lichte klachten die alsnog vaak na een tijd medische hulp zoeken).